

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG LEGFELSŐBB BÍRÓSÁGA

Bfv.III.377/2009/8.szám

A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG NEVÉBEN!

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2009. év november hó 10. napján tartott nyilvános ülés alapján meghozta a következő

**í t é l e t e t :**

A különösen nagy értékre elkövetett sikkasztás büntette és más bűncselekmények miatt a terhelt és társai ellen folyamatban volt büntetőügyben a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálva a Fővárosi Ítéltábla 2.Bf.285/2007/14. számú ítéletét az I. rendű terhelt tekintetében megváltoztatja, és az I. rendű terheltet 80.800.000.- (nyolcvanmillió-nyolcszázezer) forint vagyonekobzásra is ítéli. Egyebekben a megtámadott határozatot az I. rendű terhelt tekintetében hatályában fenntartja.

Az ítélet ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye.

**I n d o k o l á s**

A Fővárosi Bíróság a 2007. október 18-án kihirdetett 5.B.458/2006/28. számú ítéletével az I. r. terheltet bűnösnek mondta ki folytatólagosan, különösen nagy értékre elkövetett sikkasztás büntetében és 3 rb. folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében. Ezért őt halmazati büntetésül 3 évi börtönbüntetésre és 3 évi közügyektől eltiltásra ítélte.

A bíróság az I. r. és a II. r. terhelttel szemben 80.800.000 forintra vagyonekobzást rendelt el.

A Fővárosi Ítéltábla a 2008. október 2. napján kelt 2.Bf.285/2007/14. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az

I. r. terhelt vonatkozásában akként változtatta meg, hogy az I. r. terhelt börtönbüntetésének mértékét 2 évre enyhítette, amelynek végrehajtását 5 évi próbaidőre felfüggesztette, a közügyektől eltiltás mellékbüntetés kiszabását mellőzte. Az I. r. és a II. r. terheltekkel szemben a vagyonelkobzást mellőzte.

Az elsőfokú ítéletben megállapított, a másodfokú bíróság által kiegészített, helyesbített tényállás lényege a következő.

A terhelt vagyona egy hétvégi ház telekkel Pomázon, valamint egy ikerház fele Szabadsóstón. Mindkét ingatlan a vádbeli időt évekkel megelőző örökségből került a tulajdonába.

Az I. r. terhelt alapítója volt a P. Alapítványnak, amely fenntartóként működtette az Angol-Magyar Képző és Továbbképző Központ Két Tanítási Nyelvű Idegenforgalmi és Nemzetközi Vendéglátó Szakközépiskolát. Az alapítvány oktatási és képzési céllal jött létre, az iskola igazgatója az I. r. terhelt volt.

Az alapítvány kuratóriumának elnöke által 1998. szeptember 15-én aláírt megbízólevél alapján az I. r. terhelt jogosult volt a projektigazgatói feladatok ellátására, az alapítvány vagyonával történő gazdálkodásra, pénzügyi és számviteli politikájának irányítására.

A kuratórium felhatalmazása alapján ő készítette el az alapítvány Pénzkezelési Szabályzatát is, amely értelmében a pénztáros a házipénztárat önállóan, teljes anyagi felelősséggel kezeli, feladata a pénztárban tartott készpénz kezelése, megőrzése. A kiadások kifizetését, a bevételek beszédését vagy elszámolását az igazgató rendelheti el. A vádbeli időszakban a pénztáros és az utalványozó - szabálytalanul - az I. r. terhelt volt egyszemélyben.

A közhasznú szervezetekről szóló 1997. évi CLVI. törvény 14.§ (1) bekezdése értelmében az alapítvány mint közhasznú szervezet a gazdálkodása során elért eredményeket nem oszthatta fel, azt a létesítő okiratban meghatározott tevékenységére, az oktatásra kellett fordítania. Az alapítványból csak úgy lehetett pénzhez jutni, ha annak közhasznú cél szerinti felhasználását igazolták.

1999. vagy 2000. évben - közelebbről meg nem határozható időpontban - egy számítógépes rendszer telepítésére irányuló megbízás kapcsán ismerkedett meg az I. r. terhelt a számítástechnikai tevékenységgel foglalkozó III. r. terhelttel. Az I. r. terhelt a megbízást megelőző tárgyaláson felvetette, hogy a III. r. terhelt nyújtson segítséget az alapítvány készpénz-állományának átcsoportosításában, a pénztárból az I. r. terhelt által a III. r. terhelt előtt ismeretlen célra történő készpénz-felvételek jogcímének megteremtésében. Ennek keretében a III. r. terheltnak valótlan

gazdasági események igazolására szolgáló számlák és azokhoz kapcsolódó okiratok készítésében, aláírásában kellett közreműködni, anélkül, hogy tudomása lett volna arról, hogy az így kivett pénzeszegeket az I. r. terhelt magáncélra, vagy az alapítvány egyéb céljára kívánja felhasználni.

A III. r. terhelt a IV. r. terhelt bevonásával vállalta, hogy különböző, ténylegesen nem működő gazdasági társaságok nevében a kért okiratokat kiállítják, illetve ellenjegyzik.

Ennek alapján a III. és a IV. r. terhelt a cégbíróság által be nem jegyzett A. Bt., a tényleges működést 1994 óta nem végző Sz. és Társa Bt., és a cégnyilvántartásból 1997. június 30-i hatállyal törölt K.I. Kft. nevében készített valótlan tartalmú okiratokat, amelyek szerint az alapítvány a nevezett társaságokat oktatással és tananyag készítésével bízta meg. Az alapítvány nevében az 1998., 1999. és 2000. évre dátumozott szerződések egy részét az I. és a II. r. terheltek együttesen, illetve több szerződést a II. r. terhelt külön írt alá, illetve az I. és a II. r. terheltek valótlanul igazolták a szerződésben meghatározott feladatok teljesítését is.

Ily módon az A. Bt. nevét felhasználva kiállított valótlan szerződések és hozzájuk tartozó bizonylatok alapján az I. r. terhelt a házipénztárból 1999. és 2000. évre összesen 27.600.000 Ft-ot vett fel és tulajdonított el.

Az Sz. és Társa Bt.-vel való gazdasági kapcsolatra hivatkozva az I. r. terhelt a házipénztárból 1999. évre és 2000. évre elszámolva összesen 24.200.000 Ft készpénzt vett fel és tulajdonított el.

A K.I. Kft. számláira hivatkozva az I. r. terhelt 1998. és 1999. évre elszámolva összesen 29.000.000 Ft-ot vett ki az alapítvány pénztárából.

Az átvételi elismervényeken szereplő aláírások ellenére sem a III., sem a IV. r. terheltek nem vettek át készpénzt az alapítvány képviselőitől. Az alapítvány pénztárából az ismertetett módon kivett összesen 80.800.000 Ft-ot az I. r. és a II. r. terheltek ismeretlen célra fordították.

A részletes jogi indokolást nem tartalmazó elsőfokú ítélet indokolásában arra utalt, hogy az I. és a II. r. terhelttel szemben az elsikkasztott 80.800.000 Ft-ra nézve az elkövetéskor hatályos Btk. 62.§-a alapján vagyonekobbzást rendelt el, mert szabadságvesztés kiszabása mellett vagyonekobbzást kell elrendelni arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyona, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett.

A másodfokú bíróság indokolásában mellőzve az elsőfokú ítéletnek - a pénztárból az I. r. terhelte által kivett és eltulajdonított - a részösszegek összesítése során az I. és a II. r. terhelte egyaránt vonatkozó „eltulajdonították” ténymegállapítást, kiemelte, hogy az alapítvány pénztárából felvett összegek kivétele és eltulajdonítása az I. r. terhelthez köthető, így a részösszegek összesítése során nem terjeszthető ki az eltulajdonítás ténye a II. r. terhelte, ugyanakkor helytálló ténybeli következtetés eredménye, hogy az I. és a II. r. terheltek az így kivett összegeket ismeretlen célra fordították.

A másodfokú bíróság jogi érvei szerint az elkövetéskor hatályos Btk. 62.§-a a mellékbüntetések között határozta meg a vagyonekbevétele alkalmazását. Mellékbüntetésül személyenként kell meghatározni a joghátrány mértékét. A Btk. 62.§-a értelmében vagyonekbevétele arra a bűncselekmény elkövetéséből eredő vagyona kell elrendelni, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során szerzett. Ebből következően az adott esetben a vagyonekbevétele alapja terheltenként az a vagyon, amely összeg erejéig személyenként az elsikkasztott pénzből részesültek.

Az irányadó tényállásból azonban ennek mértéke nem állapítható meg, ez a körülmény az eljárás során nem volt feltárható. A terheltek tulajdonában olyan vagyontárgy nincs, amely az elkövetéssel összefüggésbe lenne hozható. A tulajdonukba lévő ingatlanokhoz öröklés útján jutottak.

Az ítélet tábla álláspontja szerint megfelelő adatok hiányában feltételezésen alapulna, ha fele-fele arányban vélelmezné a bíróság a vagyonekbevétele törvényi alapját. Ilyen módon egyéniesítve megalapozatlan és önkényes lenne a vagyonekbevétele mellékbüntetés kiszabása. Miután az ítélet tábla az elsőfokú bíróság törvénysértő ítéleti rendelkezésének módosítására nem talált lehetőséget, az I. és a II. r. terhelte szemben a 80.800.000 Ft-ra a vagyonekbevétele elrendelését mellőzte. Utalt még arra, hogy ügyészi fellebbezés hiányában más mellékbüntetés, nevezetesen pénzmellékbüntetés kiszabására a súlyosítási tilalom folytán nem volt törvényes lehetőség.

A jogerős ügydöntő határozat ellen a Fővárosi Fellebbviteli Főügyészség BF.23/2009/1-I. számon törvényes határidőben az I. r. terhelte terhére a vagyonekbevétele törvénysértő mellőzése miatt nyújtott be felülvizsgálati indítványt a Be. 416.§ (1) bekezdés b) pontja alapján.

Az indítvány érvei szerint az alapítvány pénztárából kivett összeg eltulajdonítása az I. r. terhelthez köthető, az eltulajdonítás ténye a II. r. terhelte nem terjeszthető ki. Ezen alapul egyébként

az elkövetői minőség megállapítása is. Mind az első-, mind a másodfokú bíróság álláspontja szerint a különösen nagy értékre elkövetett sikkasztás büntettének tette az I. r. terhelt, míg ugyanennek a cselekménynek a II. r. terhelt csak bűnsegédje. Ebből következően a teljes összeg elsikkasztásáért az I. r. terhelt felelős, a pénztárból kivett összeg az ő birtokába került, az pedig, hogy a jogosulatlanul átvett pénzösszegeket utóbb mire fordította, a vagyonelkobzás szempontjából nem bír jelentőséggel. Az adott esetben a Btk. 62.§ (1) bekezdése a vagyonelkobzás kötelező alkalmazását írja elő, ezért annak mellőzése törvénysértő. Az I. r. terheltre nézve a 80.800.000 Ft-ra vonatkozóan a vagyonelkobzás mellékbüntetés kiszabásának törvényi feltételei fennállnak.

A Legfőbb Ügyészség BF.120/2009. számú átiratában és az ügyész a nyilvános ülésen is a felülvizsgálati indítványt - indokaival egyetértve - fenntartotta és a törvénynek megfelelő határozat meghozatalát indítványozta.

Az I. r. terhelt meghatalmazott védője írásbeli felszólalásában és a nyilvános ülésen a megtámadott határozat hatályában fenntartását kérte. Arra hivatkozott, hogy az elkövetéskor hatályos Btk. 62.§ (1) bekezdése kizárólag a bűncselekmény elkövetéséből származó javak elvonását tette kötelezővé. Ez a mellékbüntetés arra a vagyonra rendelhető el, amelyet az elkövető a bűncselekmény - jelen esetben a sikkasztás - elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett. Az I. r. terhelt azonban nem szerzett a bűncselekmény elkövetéséből vagyont, pedig ez törvényi feltétel, nála vagyongyarapodás nem következett be. Ilyet az elsőfokú ítélet történeti tényállása sem tartalmazott. A másodfokú bíróság is kimondta, hogy csak a szerzett vagyon kobozható el.

Az I. r. terhelt a tényállásbeli időpontban nem rendelkezett és a későbbiek során sem került a birtokába olyan vagyon, amely vagyonelkobzás tárgya lehetne.

A felülvizsgálati indítvány alapos.

Nem tévedtek az eljáró bíróságok - a Btk. 2.§-ára figyelemmel -, amikor úgy ítélték meg, hogy az I. rendű terhelt esetében az elbíráláskor hatályos büntetőjogszabályok nem biztosítanak kedvezőbb elbírálást, ezért az első- és a másodfokú bíróság is helyesen alkalmazta az elkövetéskor hatályos büntetőrendelkezéseket.

Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során törvénysértő döntést hozott - ennek jogi és ténybeli indokát sem adva -, amikor mindkét terhelttel szemben a 80.800.000 forintba együttesen vagyonelkobzást rendelt el. Ezt a másodfokú bíróság helyesen ismerte fel, ezzel

kapcsolatos érvei helytállóak annyiban, hogy az elkövetéskor mellékbüntetésként alkalmazandó vagyonekobzás mértékét személyenként kell meghatározni.

Anyagi jogszabályt sértett azonban a másodfokú bíróság, amikor az irányadó tényállás alapján a törvénysértő elsőfokú ítéleti rendelkezés törvénynek megfelelő megváltoztatására nem talált alapot és ezért a 80.800.000 forintra mindkét terhelttel szemben mellőzte a vagyonekobzás elrendelését azzal az indokkal, hogy az irányadó tényállásból nem állapítható meg, hogy a terheltek az elkobzás alapját képező vagyonból személyenként milyen összeg erejéig részesültek.

Az elkövetéskor hatályos törvény a vagyonekobzás kötelező alkalmazásának esetét írta elő, a törvényi feltételek fennállása esetén a vagyonekobzás mellőzése ugyanúgy törvénysértő, mint annak együttes alkalmazása.

Az elkövetéskor hatályos Btk. 62.§ (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy szabadságvesztés kiszabása mellett vagyonekobzást kell elrendelni a bűncselekményből eredő vagyonra, amelyet az elkövető a bűncselekmény elkövetése során vagy azzal összefüggésben szerzett.

Ez a törvényi szabályozás azt a célt szolgálta, hogy szabadságvesztés kiszabása esetén a bűncselekményből származó vagyon elvonásra kerüljön, mivel a bűncselekmény elkövetése nem adhat alapot semminemű vagyonszerzés elismerésére.

Az idézett törvényi rendelkezésből következően a vagyonekobzás kötelező alkalmazásának együttes törvényi feltétele: az elkövető bűnössége; a vagyon bűnös eredete; a bűnös eredetű vagyon megszerzésének ténye.

Az irányadó tényállás szerint az I. rendű terhelt a P. Alapítvány vagyonával történő gazdálkodással, pénzügyi és számviteli politikájának irányítására feljogosított, egyben pénztáros és utalványozó feladatok ellátásával, a pénztárban tartott készpénz kezelésével, megőrzésével megbízott vezetője volt. Az alapítványból csak úgy lehetett pénzhez jutni, ha annak közhasznú célú felhasználását igazolták.

Az I. rendű terhelt - terhelt-társainak bevonásával - tényleges gazdasági tevékenységet nem végző, illetve nem létező gazdasági társaságok nevében kiállított valótlán gazdasági események igazolására szolgáló szerződések és hozzá tartozó bizonylatok felhasználásával 2 éven keresztül, több részletben az alapítvány házipénztárából összesen 80.800.000 forintot vett fel és tulajdonított el. Az eljáró bíróságok a tényállásban írt cselekmény

miatt az I. rendű terhelt bűnösségét megállapították és vele szemben főbüntetésként szabadságvesztést szabtak ki.

A tényállásban rögzítettek alapján egyértelmű, hogy az I. rendű terhelt az alapítvány vagyonából vette fel a 80.800.000 forintot - amely rábízott idegen dolog volt -, a felvett összeget nem a közhasznú társaság érdekében és céljaira használta fel, hanem jogtalanul eltulajdonította.

Az I. rendű terhelt által hamis okiratok felhasználásával az alapítvány pénztárából kivett pénzösszeg bűncselekményből eredő olyan vagyon, amit mint tettes a jogtalan eltulajdonítással ténylegesen meg is szerzett. A jogtalan eltulajdonítás az eltulajdonított dologra nézve az addig létező tulajdoni állapot végleges megszűnését, tényleges uralomba vételét eredményezi, amely fogalmilag a bűnös eredetű vagyon megszerzését jelenti.

Az irányadó tényállás alapján a másodfokú bíróság is helyesen emelte ki, hogy a pénzösszegek pénztárból kivétele és eltulajdonítása kizárólag az I. rendű terhelthez köthető, az eltulajdonítás ténye nem terjeszthető ki a sikkasztást bűnsegédként elkövető II. rendű terheltre.

Az I. rendű terhelt által a pénztárból kivett pénzösszeg a II. rendű terheltre nem volt rábízott dolog. A II. rendű terhelt bűnsegédként törvényi tényállási elemet nem valósíthatott meg a tettesi alapcselekmény elkövetési magatartásában, az eltulajdonításban sem vehetett részt. Ebből következően pedig a bűncselekmény elkövetése során a bűnös vagyont sem szerezhette meg. Arra vonatkozóan pedig az irányadó tényállás megállapítást nem tartalmaz, hogy az I. rendű terhelt által megszerzett bűnös vagyonból a II. rendű terhelt utóbb ténylegesen részesült volna. Ugyanis a másodfokú bíróság által helyesbített tényállásból, amely szerint „az I. rendű terhelt által a pénztárból kivett összegeket az I. és a II. rendű terheltek ismeretlen célra fordították”, ez egyértelműen nem következik. Az ismeretlen célra felhasználás és a tényleges megszerzés nem azonos fogalmak. Egyébként a másodfokú bíróság idézett következtetésének ténybeli alapja sincs.

Önmagában ugyanis a II. rendű terhelt bűnsegédi közreműködése nem alapozza meg a bűnös vagyon részbeni megszerzésének tényét. Ezért tényadatok hiányában nem volt alap a vagyonekobbzás mértékének vizsgálatára és vitatására, mivel a II. rendű terhelt esetében a vagyonekobbzás törvényi feltételei az irányadó tényállás alapján nem álltak fenn.

A vagyonekobbzás törvényi feltételei az I. rendű terhelt vonatkozásában viszont az általa bűncselekménnyel megszerzett teljes összeg tekintetében hiánytalanul megvalósultak. A vagyonnak az elkövető általi megszerzése utáni további sorsa, mozgása,

átruházása a vagyon bűnös eredetén nem változtat. Az a körülmény, hogy az I. rendű terhelt az általa a jogtalanul megszerzett, eltulajdonított pénzösszegeket utóbb, kivel és mire fordította, pedig nem bír jelentőséggel.

Mindezekre figyelemmel alaptalan és téves az I. rendű terhelt védőjének azon hivatkozása, hogy az I. rendű terhelt a bűncselekményből származó pénzösszeg eltulajdonításával vagyont nem szerzett, nála vagyongyarapodás nem következett be. Jelen esetben a vagyonelkobzás tárgya maga a jogtalanul megszerzett pénzösszeg.

A kifejtettekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati indítvánnyal megtámadott határozatokat a Be. 417.§ (1) bekezdés b/ pontja alapján megváltoztatta és az I. rendű terheltet az általa megszerzett 80.800.000 forintra mellékbüntetésül vagyonelkobzásra is ítélte.

A fellebbezés lehetőségét a Be. 3.§-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416.§ (4) bekezdésének b/ pontja zárja ki.

Budapest, 2009. november 10.

**Dr.Kónya István s.k. a tanács elnöke, Dr.Demeter Ferencné s.k.  
előadó bíró, Dr.Varga Zoltán s.k. bíró.**

A kiadmány hiteléül:

írnok

MV